

i Instruktioner

Instruktioner

Tentamen utgår från kurslitteraturen och föreläsningarna.

Kom ihåg att du i dina svar ska visa hur väl du kan det som efterfrågas (och inget annat).

Definiera de begrepp som förekommer i frågan och/eller som du använder i ditt svar.

Ge exempel när så efterfrågas, men observera att fler exempel än det som efterfrågas inte ger mer poäng.

Tentamen omfattar totalt 55 poäng och består av flervalsfrågor (1p/fråga) och essäfrågor (se respektive fråga för antalet poäng). Uppgiften bedöms med betygen A-F där mer än 50% av det maximala poängtalet krävs för betyget E (godkänt) eller högre. Betyget F är underkänt och innebär att omskrivning krävs.

Minsta poäng för de olika betygen är:

A	49,5
B	44
C	38,5
D	33
E	27,5
F	0

1 Vilka leker?

Vad är sant om lek?

- ☐ Barn i alla kulturer, samhällen och livsomständigheter leker
- ☐ Barn som tidigt behöver börja arbeta och bidra till försörjningen brukar inte leka
- ☐ I samhällen där lek inte ses som viktigt gör barn andra saker än att leka
- ☐ Alla barn som har möjlighet leker i grupp, men ensamlek förekommer bara i vissa kulturer

Totalpoäng: 1

2 Prosocialt beteende

Vad är ett exempel på prosocialt beteende hos små barn?

- ☐ Att leka ensam
- ☐ Att hjälpa ett annat barn som är ledset
- ☐ Att ta en leksak från någon annan
- ☐ Att ignorera andras känslor

Totalpoäng: 1

3 Assimilation enligt Piaget

Vad innebär begreppet assimilation i Piagets teori om kognitiv utveckling?

- ☐ Förmågan att lösa abstrakta problem genom logiskt tänkande.
- ☐ Skapandet av nya scheman för att förstå ny information
- ☐ Anpassning av nya erfarenheter till redan existerande scheman.
- ☐ Barnets förmåga att förstå att objekt fortsätter att existera även när de är utom synhåll.

Totalpoäng: 1

4 Exempel på modellinlärning

Vilket av följande är ett exempel på modellinlärning hos barn?

- ☐ Ett barn lär sig cykla genom att försöka själv utan att titta på någon annan.
- ☐ Ett barn lär sig räkna genom att läsa serietidningar för sig själv
- ☐ Ett barn lär sig att vara rädd för hundar efter att ha blivit biten av en hund
- ☐ Ett barn lär sig säga "tack" efter att ha sett sina föräldrar göra det.

Totalpoäng: 1

5 Piaget och Erikson

Vilket av följande är ett gemensamt drag i Piagets och Eriksons utvecklingsteorier?

- ☐ Att utvecklingen sker i succesiva stadier
- ☐ Att utvecklingen framför allt drivs av miljön
- ☐ Att utvecklingen framför allt drivs av biologiska förändringar inom individen
- ☐ Att utvecklingen framför allt drivs av kulturella faktorer

Totalpoäng: 1

6 Vygotskij

Vad kännetecknar Vygotskij's teori om barns utveckling?

- ☐ Sociala och kulturella faktorer tillmäts stor vikt för barns utveckling
- ☐ Människan antas ha en medfödd förmåga att lära sig språk
- ☐ Sociala och kulturella faktorer tillmäts en liten roll för barns utveckling
- ☐ Förmågan att lära sig språk antas inte vara genetiskt betingad

Totalpoäng: 1

7 Prefrontala cortex

Under tonåren sker en intensiv utveckling av en högre hjärnfunktion som särskilt kan kopplas till utvecklingen av prefrontala cortex. Vilken hjärnfunktion är det?

- ☐ Språkutveckling
- ☐ Emotionsreglering och beslutsfattande
- ☐ Sensorisk bearbetning
- ☐ Motorisk koordination

Totalpoäng: 1

8 Arbetsminne och hjärnstrukturer

Vilken av dessa strukturer är främst associerad till arbetsminnets utveckling?

- ☐ Hjärnstammen
- ☐ Occipitala cortex
- ☐ Amygdala
- ☐ Prefrontala cortex

Totalpoäng: 1

9 Kön

Vad kallas en mental struktur som organiserar information och föreställningar om kön och vad det är att vara pojke eller flicka?

- ☐ Könsschema (gender schema)
- ☐ Könsidentitet (gender identity)
- ☐ Könnsroll (gender role)
- ☐ Rollindelning

Totalpoäng: 1

10 Enäggstvillingar

Hur stor andel av generna delar monozygota tvillingar (enäggstvillingar)

- ☐ 1
- ☐ 0.25
- ☐ 0.75
- ☐ 0.5

Totalpoäng: 1

11 Grovmotoriska färdigheter

_ och _ är exempel på grovmotoriska färdigheter

- ☐ Springa och hoppa
- ☐ Skriva och äta själv
- ☐ Gå och prata
- ☐ Använda pincettgrepp och rita med penna

Totalpoäng: 1

12 Aggressivitet och kön

Vilket påstående är sant?

- ☐ Pojkar visar i genomsnitt mer aggressivitet än flickor från tidiga förskoleår
- ☐ Pojkar visar i genomsnitt mer aggressivitet än flickor från och med puberteten men inte tidigare
- ☐ Pojkar visar i genomsnitt mer aggressivitet än flickor från och med 10-årsåldern men inte tidigare
- ☐ Det finns inga vetenskapliga bevis för könsskillnader i aggressivitet hos barn

Totalpoäng: 1

13 Gen-miljöinteraktion

Gen-miljöinteraktion innebär att...

- ☐ Den effekt en gen eller genvariant har beror på individens miljö
- ☐ Både gener och miljö är viktiga för den kognitiva utvecklingen
- ☐ Hur det sociala samspelet mellan föräldrar och barn fungerar påverkas av barnets gener
- ☐ Gener är viktigare än miljö för den kognitiva utvecklingen

Totalpoäng: 1

14 Pragmatik

Vilket av följande är ett exempel på pragmatik?

- ☐ Att man placerar subjekt och objekt på rätt plats i en mening
- ☐ Att man tuggar maten innan man pratar
- ☐ Att man anpassar samtalsämnet till den man pratar med
- ☐ Att man behärskar de vanligaste språkljuden i det språk man talar

Totalpoäng: 1

15 Vägledande föräldrastil

Antons föräldrar har en vägledande (auktoritativ) föräldrastil eftersom _____

- ☐ de låter Anton själv bestämma vad han vill göra
- ☐ de uppmuntrar honom att uttrycka sina känslor
- ☐ de ger Anton strikta regler att följa och kräver att dessa inte ifrågasätts
- ☐ de ger Anton tydliga regler och uppmuntrar honom att prata med dem

Totalpoäng: 1

16 Anknytning hos små barn

Hur kan man mäta anknytning hos barn i åldern 2-4 månader?

- ☐ Genom en observationsmetod som kallas Strange Situation Procedure
- ☐ Genom att videofilma barnens lek och analysera den med hjälp av AI
- ☐ Det kan man inte. Vid den åldern har barn inte utvecklat en anknytningsrelation
- ☐ Vid så tidig ålder kan man bara göra det med formulär som föräldrar besvarar

Totalpoäng: 1

17 Reaktioner på främling

När en främling plockar upp åtta månader gamla Anton i sitt knä, så börjar Anton att gråta och vrida sig för att komma ner. Vilket vanligt beteende vid den åldern märks hos Anton?

- ☐ Undvikande anknytning
- ☐ Moratorium
- ☐ Främlingsrädsla
- ☐ Separationsångest

Totalpoäng: 1

18 Modellinläring

Forskare inom området social inläringsteori är intresserade av hur barn lär sig beteenden av andra personer genom att iaktta dem. Vilket av följande påståenden är sant om sådan så kallad modellinläring hos barn

- ☐ Det är lättare att lära sig av en modell att bryta mot normer än att följa dem
- ☐ Det är lättare att lära sig av en modell att följa normer än att bryta dem
- ☐ Det är lättare att lära sig av en manlig än av en kvinnlig modell
- ☐ Det är lättare att lära sig av en kvinnlig än av en manlig modell

Totalpoäng: 1

19 Tidig språkutveckling

Vad är sant om barns språkförståelse jämfört med deras språkproduktion?

- ☐ Språkförståelsen utvecklas tidigare än språkproduktionen
- ☐ Språkförståelse kommer först i tonåren
- ☐ Barn kan producera fler ord än de förstår
- ☐ Språkförståelse och produktion utvecklas parallellt

Totalpoäng: 1

20 Språklig input

Vad visar forskning om hur mycket språk barn exponeras för i tidig ålder?

- ☐ Input har liten betydelse, medfödd förmåga är viktigast
- ☐ För mycket språk kan förvirra barnet
- ☐ Input påverkar bara uttal, inte ordförråd
- ☐ Mer språklig input är kopplat till bättre språkutveckling

Totalpoäng: 1

21 Självkänsla i tonåren

Under tonåren brukar självkänslan...

- ☐ Öka
- ☐ Öka för pojkar, minska för flickor
- ☐ Minska
- ☐ Minska för pojkar, öka för flickor

Totalpoäng: 1

22 Mutation

Vad betyder mutation?

- ☐ En förändring i gener som har gått i arv i flera generationer
- ☐ En förändring i gener som uppstår hos en individ och inte ärfts
- ☐ En genetisk variant som orsakar sjukdomar
- ☐ Att en eller flera gener saknas

Totalpoäng: 1

23 Konkret operationella stadiet

Vad kännetecknar enligt Piaget det konkret operationella stadiet?

- ☐ Utveckling av symboliskt tänkande och språkförståelse
- ☐ Begränsad förståelse för kausalitet och logiskt tänkande
- ☐ Svårigheter med att reglera känslor
- ☐ Förmåga att tänka abstrakt och hantera hypotetiska situationer

Totalpoäng: 1

24 Objektpermanens

Vad menas med att ett barn har utvecklat objektpermanens?

- ☐ Barnet kan namnge objekt korrekt
- ☐ Barnet förstår att objekt kan byta plats
- ☐ Barnet förstår att objekt fortsätter att existera även när de inte kan ses
- ☐ Barnet börjar använda objekt i symbolisk lek

Totalpoäng: 1

25 Förövare vid övergrepp

Vilka är de vanligaste förövarna av övergrepp mot barn?

- ☐ Lärare och skolpersonal
- ☐ Anhöriga som inte är föräldrar
- ☐ Främlingar
- ☐ Föräldrar

Totalpoäng: 1

26 Freuds psykosexuella stadier

Sigmund Freud är bland annat känd för teorin om psykosexuella stadier. Vad är sant om denna?

- ☐ Teorin är viktig för samtida utvecklingspsykologi
- ☐ Teorin ger en god förklaringsmodell till barns sociala utveckling i Västerländska samhällen, men inte i andra
- ☐ Teorin stöds inte av empirisk forskning
- ☐ Teorin ger inte tillräckligt stort utrymme åt möjliga könsskillnader

Totalpoäng: 1

27 Tvåäggstvillingar

Hur stor andel av generna delar dizygota tvillingar (tvåäggstvillingar)

- ☐ 0.75
- ☐ 0.5
- ☐ 0.25
- ☐ 1

Totalpoäng: 1

28 Sensomotoriska stadiet

Vad innebär det sensomotoriska stadiet i Piagets teori om kognitiv utveckling?

- ☐ Barnet utvecklar förmågan till abstrakt tänkande och logiska resonemang.
- ☐ Barnet börjar använda symboler och språk för att representera objekt
- ☐ Barnet lär sig förstå världen genom sina sinnen och motoriska färdigheter.
- ☐ Barnet utvecklar en förståelse för andras perspektiv och komplexa idéer.

Totalpoäng: 1

29 Undvikande anknytning

Vilket av följande kännetecken en undvikande anknytningsstil?

- ☐ Barnet visar stor oro och klamrar sig fast vid vårdgivaren hela tiden.
- ☐ Barnet är avslappnat och tryggt i alla situationer, oavsett vårdgivarens beteende.
- ☐ Barnet undviker aktivt kontakt med vårdgivaren vid återförening efter separation.
- ☐ Barnet söker konstant tröst och har svårt att utforska omgivningen.

Totalpoäng: 1

30 Experiment

Vad kännetecknar ett experiment som forskningsmetod?

- ☐ Experiment ger mer användbar kunskap än andra forskningsmetoder men är svår att genomföra med barn.
- ☐ Ett väl designat experiment kan ge kunskap om kausalitet till skillnad från andra forskningsmetoder
- ☐ I experimentell forskning används inte formulär
- ☐ När man designar ett experiment mäter man ett beteende eller en egenskap på ett mer objektivet sätt än genom att använda formulär eller intervjuer

Totalpoäng: 1

31 Core knowledge

Vad innebär teorin om "core knowledge"?

- ☐ Att det är svårt att lära sig ett nytt språk efter femårsåldern
- ☐ Att människors motoriska system är anpassat till ett lev som jägare och samlare
- ☐ Att människors synsystem är anpassat för den miljö där vi utvecklats genom evolutionen
- ☐ Att människor har uppsättning medfödda kognitiva förmågor inom bland annat matematik

Totalpoäng: 1

32 Exosystemet enligt Bronfenbrenner

Vilket av följande är ett exempel på exosystemet enligt Bronfenbrenners ekologiska systemteori?

- ☐ En tonårings relation med sina vänner.
- ☐ En förälders arbetsplats som påverkar familjelivet indirekt.
- ☐ De regler och lagar som gäller i samhället där individen bor.
- ☐ Interaktionen mellan skolan och lokala samhällsgrupper

Totalpoäng: 1

33 Anknytning hos tonåringar

Hur kan man mäta anknytning hos tonåringar?

- ☐ Genom intervjuer och skattningsformulär
- ☐ Genom en observationsmetod som kallas Strange Situation Procedure
- ☐ Genom en observationsmetod som kallas ADOS-2
- ☐ Genom en observationsmetod som kallas Familiar Approach Procedure

Totalpoäng: 1

34 Omtyckt av kamrater

Tolvårige Tanner är omtyckt av de flesta av sina klasskamrater. Han spelar hockey, fotboll och basket. Han är lång och muskulös. Dessutom har han redan lite ansiktsbehåring. Tanner är en ganska självsäker pojke. Han upplever troligen _____.

- ☐ tidig mognad (early maturation)
- ☐ sen mognad (late maturation)
- ☐ fördröjd faspreferens (delayed phase preference)
- ☐ interaktion mellan gen och miljö (gene-environment interaction)

Totalpoäng: 1

35 Tvärsnittsstudier

Vilken av dessa är en tvärsnittsstudie?

- ☐ En studie som följer en grupp barn under flera år
- ☐ En studie som jämför livsvillkor för människor i olika generationer
- ☐ En studie som undersöker en grupp barn före och efter en behandling
- ☐ En studie som jämför grupper av barn vid samma tidpunkt

Totalpoäng: 1

36 Depression

Vilket påstående är FALSKT?

- ☐ Under tonåren har flickor ungefär dubbelt så hög risk som pojkar att drabbas av depression, men hos yngre barn är könsfördelningen ungefär jämn
- ☐ Tonåringar som drabbas av en depression har betydligt högre risk för att drabbas av ytterligare depressiva episoder senare i livet
- ☐ Under tonåren ökar risken för att drabbas av depression jämfört med tidigare år
- ☐ Under tonåren och har flickor ungefär dubbelt så hög risk som pojkar att drabbas av depression. Samma könsfördelning finns hos barn i åldern 6-12 år

Totalpoäng: 1

37 kromosomavvikelser

Vilket av dessa är exempel på kromosomavvikelse

- ☐ Cystisk fibros
- ☐ Downs syndrom
- ☐ Aspergers syndrom
- ☐ Språkstörning

Totalpoäng: 1

38 Theory of Mind

Vid vilken ålder börjar barn typiskt utveckla förmågan att förstå att andra kan ha falska föreställningar?

- ☐ Vid 18 månader
- ☐ I 6–7-årsåldern
- ☐ Runt 9–12 månader
- ☐ Ungefär vid 4 års ålder

Totalpoäng: 1

39 Informationsbearbetning hos spädbarn

Spädbarn varierar i sin förmåga att snabbt bearbeta information. Vilket av följande påståenden är sant?

- ☐ Eftersom det finns olika sorters intelligens går det inte att förutsägga intelligens med mått på informationsbearbetning
- ☐ Snabbare informationsbearbetning predicerar högre intelligens senare under barndomen
- ☐ Långsammare informationsbearbetning predicerar högre intelligens senare under barndomen
- ☐ Informationsbearbetning predicerar inte intelligens senare under livet men påverkar hur väl spädbarn lär sig.

Totalpoäng: 1

40 Sociodramatisk lek

Sociodramatisk lek (rollek) kan vara viktigt för barn i förskoleåldern eftersom de särskilt lär sig...

- ☐ att föremål finns kvar även om de inte syns
- ☐ viktiga matematiska färdigheter
- ☐ att uttrycka och förstå känslor
- ☐ att utveckla sin motorik

Totalpoäng: 1

41 Intelligens

Vad kan förklara skillnader i intelligens mellan barn? Utgå från intelligens som det mäts med intelligenstester (IQ-tester) som till exempel WISC-5 (max 4 poäng), max 400 ord)

Skriv in ditt svar här

Teckenf...
B I U x₂ x² I_x
Ω

Ord: 0/400

Totalpoäng: 4

42 Tidig och sen pubertet

Att ha en tidig eller sen pubertetsutveckling har visat sig ha olika konsekvenser för pojkar och flickor. Hur ser dessa skillnader ut och hur brukar de förklaras? (5 poäng, max 400 ord)

Skriv in ditt svar här

Teckenf... | **B** *I* U x_2 x^2 | I_x | | | |

| | | Σ |

Ord: 0/400

Totalpoäng: 5

43 Svårt att prata i telefon

Lisa är tre år gammal. När hon äter frukost med sin pappa brukar de föra samtal där de 1) turas om att berätta saker, 2) både Lisa och pappa kan ställa följdfrågor, 3) Lisa kan vänta med att prata tills pappa har pratat färdigt. När Lisa pratar i telefon med farmor blir samtalen i stället mycket korta och Lisa har svårt att göra det som beskrivs i punkt 1-3. Vad skulle kunna förklara skillnaden mellan de två situationerna? Basera ditt svar på kurslitteratur och föreläsningar om barns kognitiva och sociala utveckling.

I ditt svar ska du resonera utifrån fenomen som förekommer i typisk utveckling hos barn. Diskutera inte eventuella diagnoser som Lisa eller någon annan i familjen skulle kunna ha (maximalt 6 poäng, max 500 ord)

Skriv in ditt svar här

Teckenf...
| **B** *I* U x_2 x^2 I_x
|
|
|

|
|

Ord: 0/500

Totalpoäng: 6